

Csak egy epizódot mondanék el a közülünk eltávozott Hegedűs József életéből. Voltak az ő következetes harcának nagyobb és megrendítőbb mozzanatai, de én egy szép napsugaras délután lelkes hangulatából kísértem végig messziről nézve az ő fejlődését, üldözéssel és börtönbüntetéssel súlyosbított életét.

1928 május 1. A szabadkai Tolsztoj-utcai munkásotthon udvarán, szabadtéri színpadon egész délután folytak az előadások. Mert a tömeges felvonulást a rendőrség betiltotta. (Persze, a hagyományos hajnali kirándulást a városi erdőbe sem akkor, se később nem akadályozhatta meg a reakció.)

A Munkásotthon színpadán egymást követték a drámai jelenetek, szavalatok, de igazán akkor kaptuk fel a fejünket, amikor bejelentették, hogy Somogyi Pál vajdasági proletárköltő „A rab” című verse következik s szavalja Hegedűs József. Egy alacsony termetű, vékony fiatalember jelent meg a színpadon. De amint szavalni kezdett, egyszerre megnőtt, alakja hatalmas lett. Szavalt? Lángolt! Lángolt és lángragyújtotta hallgatóit. S később, valahányszor megjelent az előadás további folyamán a színpadon, mindannyiszor lenyűgöző erővel áradt belőle a lelkesedés. Csodálatos volt szuggesztív ereje, az ember szinte nem akarta elhinni, hogy egy ilyen vékony, alacsony termetű fiatalemberben ilyen hatalmas életerő lobog.

Később megismerkedtünk, sok mindent megtudtam róla, mégis szaválásával tette rám a legnagyobb hatást. Pedig fiatalabb volt nálam, sőt a legtöbb szervezett elvtárstól is, de már akkor igen képzettnek mutatkozott, s tudása leginkább a „Szervezett Munkás” szerkesztésében jutott kifejezésre. 21 éves korában főszerkesztő volt! Az akkori viszonyok nemismerői azt mondhatnák, hiszen vidéki munkáslap volt a mi lapunk. Igaz, de pár hónappal előbb még Bodnár Zsigmond emigráns egyetemi tanár szerkesztette.

Hegedűs Józsefre emlékezve még az utolsó találkozásunk maradt meg a tudatomban. 1931 májusában Zágrábban találkoztunk s akkor azt mondta, nagyon szeretne kis időre külföldre menni, vilá-

got látni, tanulni, de mint nyilvántartott kommunista, nem remélhet útlevelet. Hangja kicsit rezignált volt, de a következő pillanatban felvillant a szeme és bizakodással telve jegyezte meg, hogy idehaza is van elég tennivaló.

Persze, akkor én nem tudtam, hogy utóljára találkoztunk, s huszonöt évvel később a halála híréből kell értesülnöm. Kis pontja voltam a munkásmozgalomnak, Hegedűs elvtársnak is csak egy ismerőse a sok közül, de mindig büszkeséggel néztem fel a haladásért és felszabadulásért vívott harc kiemelkedő alakjaira. Hegedűsre is.

Annál inkább megdöbbenett a hír betegségének és halálának okáról. Ha a Horthy-rendszer pribékjeitől szenvedett volna el ilyen bánásmódot, az érthető lett volna. De így...

Hogy nem lehettem ott a temetésén, hogy hazaérkezéséről se szerezhettem idejében tudomást, nagyon fáj nekem, de bizonyára sokan, nagyon sokan sajnálják, hogy életében nem foghattak még egyszer kezét vele. Talán könnyebb lett volna néki a szenvedés s az örök távozás, mikor végre szabad hazájába érkezett. Most már csak azt szeretném, ha az elvtársak közül valaki, aki közelebről végigkísérte Hegedűs elvtárs útját, maradandó emléket állítana róla az utókornak. Én, amíg élek, szívemben őrzöm Hegedűs elvtárs emlékét.